

trans habuit ad alia beneficia, quam quae redderent quantitatem in ipsis expressam, nec potuit ex hoc etiam volenti beneficium minus valens conferri.

Verf. Nec satisfacit Ibi : Nam major summa ex proprietate.

90 Hæc regula, quod minor summa sub majore continentur, limitanda est, si ex mente proferentis appearat aliud, quia verborum proprietas cedit loquens intentioni ; l. si quis filium 3. C. de liber. præterit. c. bunnane 22. q. 2. l. 3. §. conditio, ff. de anima legat, Mantic. de conjectur. ultim. volunt. lib. 3. tit. 3. n. 9. Brun. à Sole in loc. communib. verbo. Verba, 20. Barbos. in axiomat. jur. axiom. 222. n. 3. Menoch. cons. 97. n. 42. Atque ita intellegitur textus in §. præterea Inst. de inutil. stipulat. & in d. l. si decem 55. ff. locati.

Verf. Tertiò, principali hujus capitatis resolutione.

Idem notant Guttier. d. c. 15. n. 85. & Barbos. in collectan. ad c. ultim. n. 5. de concess. præbend.

Ad Num. 8.

91 Hanc Guillelmi à Cuneo sententiam sequuntur communiter omnes Guttier. d. lib. 2. Canonica. c. 15. à n. 86. Menochius cas. 203. n. 32. Ant. Gom. variarum lib. 3. c. 3. n. 60. Molin de primogen. lib. 2. c. 4. n. 50. & lib. 4. c. 3. n. 41. Tiraquel. de pen. temperand. casu. 10. n. 4. Juli. Clar. in prax. crimin. §. fin. q. 59. n. 9. Sarmient. selectar. lib. 1. c. 9. n. 2. Padilla. in l. transfigere. n. 69. C. de translat. Boff. in prax. de remed. ex sola clement. Princ. n. 35. Plaza in epitom. delictor. c. 45. ad finem, Azeved. in l. 2. nu. 14. tit. 25. lib. 8. Recopilat. per quem legem apud nos hæc qualitas remissionis delicti antea obtentæ exprimi debet necessariò, ut valeat secundum venia re scriptum ; nam ita ibi expressum caveretur.

92 Quod est intelligendum, quando prima remissio fuit pro eodem criminis genere, ut probant cum D. Covar. Guttier. & Menoch. suprà.

Ratio prefata legis Regie, & conclusioni Guillelmi est ; quoniam ob repetitionem delicti, Princeps retraheretur à concessione venia ; argumento

93 l. 3. §. ultim. C. de Episcop. audiens, ne ex repetita indulgentia assumatur licentia delinquendi, cum homines sub fiducia remissionis facile ad crimen prolabantur ; cap. illud 5. §. illud de Cleric. excommunic. celebr. Sed Guillelmi doctrinam limitat Fe lin. in cap. ex tenore, nu. 2. de rescript. cum venia fuit invalida : nam de ea mentionem fieri necesse non est ; sequitur Menoch. dīst. nu. 32.

95 Est etiam ad venia validitatem exprimenda re iteratio delicti, eti illud Princeps non remiserit ; nam cum in d. l. 3. §. ultim. statuatur, ne criminum nisi semel commissorum remissio concedatur, ea qualitas necessariò est in precibus explicanda, tanquam si jure specialiter exprimi juberetur ; nec distinguendum est, utrum Princeps, cognita re iteratione criminis, precibus annueret, nec ne ; Sanch. d. disp. 21. n. 15. ubi pro regula tradit, ut quoties in jure invenitur prohibitum, ne remittatur crimen taliter commissum, vel ne dispensetur ubi adest talis circumstantia, hæc qualitates sint necessariò exprimenda, ut rescriptum subsistat.

96 Unde infertur, quod si quis postulet veniam à Princeps propter homicidium proditorie factum, qualitatem proditionis debet exprimere ; quoniam

l. 1. tit. 25. lib. 8. Recopilat. disponit ; ut in remissionibus generalibus vel specialibus, non intelligatur remissa mors proditorie facta ; alia erit subreptitum rescriptum, etiam si ea qualitate cognita, Princeps eodem modo remitteret ; Ant. Gom. d. lib. 3. variar. cap. 13. num. 38. vers. Item adde. Et quod reiteratio delicti sit explicanda, ut supra dicebamus, docent Tiraquel. d. tract. de pen. temper. casu. 49. num. 27. Padilla in d. l. transfigere ; num. 63. Sebalt. Medices de reg. jur. reg. 3. n. 64. Plaza suprà, c. 38. n. 4. Franchis decif. 330. n. 3. Mafcard. conclus. 838. n. 8. Cened. ad Decrebat. collectan. 44. nu. 4. Tusch. to. 7. lit. S. conclus. 730. Farinac. in prax. crimin. quest. 6. n. 49. Nicol. Garcia. de benefic. part. 8. cap. 3. num. 28. Ant. Gom. dīst. cap. 3. nu. 60.

Ad Num. 9.

Ibi : Nam si quis impetrare velit.

Accedit Guttier. d. n. 96. 97. Et quod in im pre tratione legitimatis est facienda mentio filiorum legitimorum, est communis resolutio ; ut constat ex Menoch. d. cas. 203. n. 5. Marescot. suprà, lib. 2. c. 87. nu. 1. ubi plures referri, Trentacing. d. libr. 1. variar. tit. de legitimatis, resolut. 2. n. 18. Nam vero similiter praesumitur Princeps gratiam denegatur, si sciret legitimatos extare, Ant. Gom. in l. 12. Taur. nu. 67. ubi alii. Imò non solum exprimere debet impetrans, filios legitimatos habere, sed etiam uxori sibi esse, ex qua filios sperat procreare, alioquin legitimatio erit subreptitia ; Aretin. in l. ex facto 43. n. 8. vers. Vel habere uxorem, ex qua posse procreare filios, ff. de vulgar. fol. 101. colum. 4. Ripa in d. l. si unquam, C. de re vocand. donat. Roland. d. conf. 89. n. 26. Surd. conf. 552. n. 40. Cyriac. tom. 2. controvers. 236. n. 12. qui n. 36. id declarat, si natu fuerint filii ex tali matrimonio, Trentacing. suprà. Præterea legitimatio, legitimorum non facta mentione, est irrita, quamvis nihil eorum interficit, ne fiat legitimus filius illegitimè natus ; Marescot. suprà, lib. 1. c. 35. n. 8. vers. Non obstat Ruinus, & nu. 9. contra Jafonem, & alios. Idemque erit, si motu proprio, vel ex plenitudine potestatis filius legitimetur, Marescot. nu. 11. quia, non facta mentione legitimorum, rescriptum non tenebit.

Ex quibus deducitur, quod quamvis per l. 10. tit. 8. libr. 5. Recopilat. legitimati per rescriptum Principis non succedant cum legitimis, & naturis, nisi expressum in legitimatione contrarium dicatur, Anton. Gom. in d. l. 12. Taur. nu. 67. Tamen opus erit ad legitimationem filii, prolixi legitimis mentionem fieri, ex doctrina Marescot. d. c. 35. n. 8. vers. Non obstat.

Numerus vero filiorum erit explicandus, si tot sint, ut propter eorum multitudinem Princeps legitimationem non effet concessurus, aut cum restrictione aliqua concederet : ex generali regula supra tradita ; nam cum iure cautum non reperiatur ; ut filiorum numerus explicetur, taciturnitas non nocebit, nisi circa causam finalē contingit. In quo Principis consuetudo attendetur.

96 Homo liber inter privatos an obses tradi potest ?

97 In exequitione quis ordo servandus quoad bonorum Faria addit. ad Covar. Tom. I.

D. DIDACI YBANNEZ DE FARIA ADDITIONES ET OBSERVATIONES AD LIBRVM SECUNDVM. D. COVARUVIAS VARIARUM RESOLUTIONUM.

AD CAPUT PRIMUM.

De jure creditorum in personas eorum qui non solvunt ac de Cessionis bonorum remedio.

S U M M A R I U M.

- 1 Debitor non prestans cautionem de idoneitate, vulgo, de laneamiento, ad carcerem ducitur, et si bona habeatur.
- 2 Femina honestè viventes pro debito civili non carcerantur.
- 3 Mulier maritata licet turpiter vivat, pro debito civili non est carceranda, nisi maritus consentiat turpitudini.
- 4 Mater, vel avia, pro debito ex administratione tutela liberorum, carceri non mancipatur.
- 5 Militia apud Romanos triplex, & de aliquibus eorum privilegiis.
- 6 Milites, qui in Hispania Hombres de armas vocantur, privilegiis armatae militiae decorantur.
- 7 Privilegiis militia concessis milites renunciare non valent.
- 8 Quibus casibus miles pro debito ex contractu in carcere mittitur.
- 9 De re militari, ac militum privilegiis, qui disserunt.
- 10 Quis in Hispania propriè dicebatur Hidalgus, & quia Nobilis.
- 11 Filius naturalis paterna nobilitate decoratur, ejusque gaudet privilegia. Idem est de uxore.
- 12 Nobilis in Hispania carcere non subicitur ob debitum, quod ex delicto, vel quasi non descendat, & quomodo ad hoc nobilitas probanda sit.
- 13 Ei privilegio renunciare Nobiles num possint ?
- 14 De jure Regio etiam cum juramento renunciatio predicti privilegii non tenet.
- 15 In exequitione quis ordo servandus quoad bonorum Faria addit. ad Covar. Tom. I.
- 16 O 2 28 Quant.

- 28 Quando Nobiles propter debitum ex contractu, possunt in carcere detрудi.
- 29 De nobili, qui fidejussit pro reo, utrum propter paenam pecuniariam imponitam ob delictum principalis, possit, fidejussor carceri mancipari?
- 30 Privilegium, ne quis conveniatur ultra quam facere queat; quid continet.
- 31 Quae res Nobilibus referuntur, cum in eorum bonis sit exequio.
- 32 Privilegium, ne quis conveniatur ultra quam facere potest; ad debita ex delicto non pertinet.
- 33 Qui praesatum privilegium habet, carcerari pro debito ex contractu non potest.
- 34 Multi, eti in bonis non habeant, pro debito ex contractu carceri non subiiciuntur.
- 35 Conductor, sive exactor major Regalium tributorum pro debito carcerandus non est, si idoneos presteret fidejussores.
- 36 Cessio bonorum ad quid inventa.
- 37 De ejus forma.
- 38 Nemo potest boni cedere, nisi debitum agnoscat, aut sententia damnetur.
- 39 Quando in Hispania debitor suis creditoribus, ut serviret, tradiebatur, torquem ferreum ad collum Ferebat, excepto viro respectu uxoris.
- 40 Feliusam si esset suis creditoribus tradendus, patet eis preferebatur vi patria potestatis.
- 41 Legalis bonorum cessio in usu non est.
- 42 Cedenti bonis quae sint relinquenda.
- 43 Cedentes bonis cautionem praesant de residuo solvendo, si ad pinguorem fortunam devenerint.
- 44 Qui bonis cedere non permittuntur.
- 45 Si principalis bonis cedat, nihil prodest fidejussori.
- 46 Cedens bonis a futuris creditoribus convenietur in solidum.
- 47 Quomodo alimenta taxanda ei, qui bonis cessit, ex postea quiescit.
- 48 Usurarius cedens bonis, consequitur alimenta ex eis, que imposterum quiescerit.
- 49 Cedens bonis cum ignominia ex statuto ab omnime alieno prorsus liberatur.
- 50 Quomodo hoc intelligendum.
- 51 Per cessionem honorum quoad reliqua nec natura- lis, nec civilis tollitur obligatio.
- 52 Utrum beneficio cessionis honorum possit renunciari?
- 53 Nemo potest se ipsum ad carcere publicum obligare.
- 54 Lege, vel moribus permittentibus, potest quis se ad paenam corporalem astringere.
- 55 Renuncians cum iuramento beneficio cessionis hono- rum, eo privatur.
- 56 Regula: ut qui non habet in bonis, luit in cor- pora: in quibus personis locum habeat.
- 57 Qui non habet unde solvatur parti offensae interesse, corporaliter plebitur.
- 58 Qui per calumniam ad judicium provocat, etiam ex causa civili, si non solvit paenam pra inopia, luit in corpore.
- 59 Luens in corpore, quia in bonis non habet, a pecuniaria pena perpetuo liberatur.
- 60 An damnatus solvere pecuniam parti offensae ad bonorum cessionem admittatur?
- 61 Clericus damnatus ob delictum ad paenam pecuniariam, non gaudet privilegio capit. Odoardus, de pignoribus.
- 62 De jure nostro damnatus ad solvendum interesse parti offensae, cedere bonis potest, secus si ad paenam.
- 63 In levibus delictis si de inopia rei constierit, poterit Iudex paenam Eiso applicatam remittere.

Ad Num. I.

Ante legem duodecim tabularum, debito- res cum solvendo non erant, suis creditoribus addicebantur; apud quos vincti, fame, verberibus, aliisque cruciatum generibus immane oppri- mebantur, quem miserandum statum evadere nullo unquam tempore valebant: nisi eorundem creditorum liberalitate, aut alterius pecunia eximeretur, ut observat Jacobus Rævard, lib. singul. ad leg. duod. tabul. cap. 8. de nexis, col. 6. ver. Ceterum ante: constatque ex Livio anno ab urbe condita 259. ubi ait: *Magni natu quidam cum omnium magorum*

jorum suorum insignibus se in forum projectit. Ob- sita erat squallore vestis, sedior corporis habitus, pallore, ac macie perempti. Ad hoc promissa verba, & capilli effaverant speciem oris. Non citabatur tamen in tanta deformitate, & ordines duxisse diebat, aliisque militie decora, vulgo miserantes em- jastrabant, ipse testes honestarum aliquot locis pugnarum cicatrices adverso peccatore ostentabant. Scilicet in- tibus undè ille habitus, undè deformitas; cum circumfusa turba esset propè in concionis modum: Sabino bello, ait, se militarem, quia propter popula- tiones agri non fructu modo caruerit, sed villa incensa fuerit, directa omnia pecora abatka, tribu- tum inique suo tempore imperatum, as alienum fecisse, id cumulatum usuris, primo se agro pa- tenso, azitioque se exuisse, deinde fortunis aliis, postrem velut tabem pervenisse ad corpus, ductum se à creditore non in servitum, sed in ergastu- lum, & carnificinam esse. Inde ostentare tergum fædum recentibus vestigiis verberum. Nec vinctorum operæ eis ad debitum extenuandum proficiebant. Rævard. col. 7. vers. Tunc enim licet Menoch. de arbitrar. lib. 2. cas. 183. nu. 2. contrarium probet; motus Quintiliani autoritate, qua ad rem non facit, cum iste juxta sua loqua- tur tempora, quibus, jam lege Petilia lata, de- bitores addicebantur, ut serviendo se ære alieno exonerarent, Rævar. ex Gellio col. 2. vers. Sane si bona; Quintilianus enim ab Hispania, ubi natus est, Romane adolescentulus venit, imperante Ne- rone, ut refert Angel. Polician. in prafat. ad ipsius opera.

2 Decemvirali constitutione edita, aliter in debito- res agebatur, ut ex ipsa appareret, quæ suis for- malibus verbis restituti, prout à Rævardo refertur col. 2. sic se habet: *Aris confessi, arisque debiti judicatis triginta dies iusti sunt; post de in manus injectio esto: in jus ducito, ni judicatum faxit, ne- mut quips endo ea in jure vindex sit, se cum ducito, vincito, aut nervo, aut compediis quindecim pon- do, ne minore, aut si volet majore vincito. Si volet suo vivito, ni suo vivit, qui em vinctum habebit, libram farvis endo die dato, si volet plus, dato. Ni cum eo pacis, sexaginta dies in vinculis retinetio, trinis nundinis continua in comitium procitato, eri- que astiniam judicati prædicato, tertius nundinis capite paenam luito, aut trans Tyberim peregrè venum- ito. Aut si plures ejus rei, tertius nundinis parteis secanto, si plus, minus ve secueant, ne si fraude esto.* Quam ipse Rævard. explicat accurate, ejusque meminere Parlador. rer. quotidiana. lib. 2. cap. lib. 3. c. 14. nu. 4. vers. Secundo, eadem lex, Mol. fin. part. 5. §. 7. nu. 1. Menoch. suprà, n. 4. Melo de primog. lib. 4. c. 5. n. 24. Merl. de pign. lib. 2. q. 57. a. n. 70. Surd. de alia. tit. 8. privileg. 38. n. 9. Azor. inst. moral. p. 2. lib. 1. c. 19. q. 6. tit. 17. p. 4. l. 3. tit. 13. p. 5. D. Covar. infra, lib. 3. c. 14. nu. 4. vers. Secundo, eadem lex, Mol. de primog. lib. 4. c. 5. n. 24. Merl. de pign. lib. 2. q. 57. a. n. 70. Surd. de alia. tit. 8. privileg. 38. n. 9. Azor. inst. moral. p. 2. lib. 1. c. 19. q. 6. vers. Quares an egestatis, Gom. de Amesc. de patr. potest. effect. 1. nu. 53. Mozz. de contraet. tract. de empt. tit. de reb. q. emi, vel vendi poss. n. 51. Mart. p. 4. cent. cas. 90. Et patri licere ob famem eman- cipatum filium obligare, vel vendere, substinet contra alios Surd. n. 15.

Ibi: *Hoc ipsum quandoque obtinuisse.*

Dubium est apud Interpretes hujus loci, qui re- fertur suprà n. 3. Num liberi debitorum, tempore Hebraeorum, patribus non solventibus, servituti subjecerentur, ita ut vendi per creditores posset?